

บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

การแก้ไขปัญหของระบบการเกษตรที่ผ่านมาก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศน์ถูกทำลายเนื่องจากการปลูกพืชแผนใหม่ เน้นพืชเชิงเดี่ยว เน้นการผลิตเพื่อขายทำให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีสังเคราะห์กำจัดศัตรูพืช ตลอดจนใช้ฮอร์โมนและเทคโนโลยีต่างๆเพื่อเพิ่มผลผลิต ทำให้ขาดการอนุรักษ์ความหลากหลายของพืชพรรณ และสารเคมีสังเคราะห์เหล่านี้ได้ทำลายวงจรชีวิตสัตว์เล็กๆ⁽¹⁾ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เกิดสารพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมเช่นในดิน ในน้ำ รวมทั้งในพืชผลผลิตการเกษตรที่ออกสู่ตลาดและถึงผู้บริโภค สุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภคเสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรและการบริโภคอาหารที่มีสารเคมีปนเปื้อน ตลอดจนผู้บริโภคไม่มั่นใจในความปลอดภัยของผลผลิตจากสารเคมีหรือสารฆ่าแมลงตกค้าง เกษตรกรผู้ผลิตไม่มั่นใจในสุขภาพ และรายได้

การวิจัยครั้งนี้ ต้องการนำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในภาคเหนือไปปฏิบัติจริง เพื่อก่อให้เกิดมีการปรับปรุงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของภาคเกษตรกรผู้ผลิตมีส่วนร่วมเกิดแนวคิดมีแนวทางการปฏิบัติและสมัครใจเข้าร่วมพัฒนาเกษตรอินทรีย์และขยายแนวคิดไปสู่เกษตรกรรายอื่นๆ ส่วนผู้บริโภคเกิดความมั่นใจในการบริโภคผลผลิตที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและได้รับการรับรองจากองค์กรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ ขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการวิจัย มีดังนี้

สนับสนุนให้คณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของภาค สามารถพัฒนากลไกการจัดการบริหารองค์กรได้เข้มแข็ง สามารถนำเกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือไปใช้ โดยการรับสมัครและฝึกอบรมสมาชิกเกษตรกรให้เรียนรู้และเข้าใจปฏิบัติ ระบบเกษตรอินทรีย์ตลอดจนฝึกอบรมผู้สนใจและเกษตรกรให้เป็นผู้ตรวจไร่ นา สวนตามเกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แล้วตรวจวัดระดับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ตกค้างในผลผลิตพืชผักต่างๆ จัดการให้ผู้ตรวจสอบไปตรวจสอบไร่ นา สวน เพื่อให้การทำเกษตรอินทรีย์เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และรายงานการตรวจสอบให้คณะกรรมการรับรองมาตรฐาน เพื่อตัดสินใจให้การรับรองไร่ นา สวน ที่ผ่านเกณฑ์

ผลที่ได้รับจากโครงการนี้ คือ สามารถขยายแนวคิดและให้ความรู้ในเรื่องระบบเกษตรอินทรีย์ในภาคเหนือไปยังเกษตรกรกลุ่มอื่นๆให้มีความสนใจที่จะทำเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนมีแนวคิดที่จะช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยแบบมีส่วนร่วม "โครงการวิจัยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อยภาคเหนือ ระยะที่ 2" สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและร่วมมือของบุคคล และองค์กรต่างๆอย่างหลากหลาย คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ (สกว. ภาคเหนือ), อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ คณะทีมงานที่ให้ความช่วยเหลือจนเสร็จสิ้นการวิจัย นอกจากนี้คณะผู้วิจัยขอขอบคุณชมรมผู้ผลิตพืชผักเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่, ชมรมผู้บริโภคอาหารปลอดภัยจังหวัดเชียงใหม่, ศูนย์สินค้าเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอัมบุญ เจ้าหน้าที่มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน ภาคเหนือ ที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน และผู้ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือมีส่วนร่วมทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้

ทิพย์รัตน์ มณีเลิศ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม วัตถุประสงค์เพื่อต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานขององค์กรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ให้สามารถพึ่งตนเอง และประสานงานในการทำงานร่วมกับองค์กรอื่นอย่างมีศักยภาพ สามารถนำเกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสม และมีส่วนร่วมของเกษตรกรไปปฏิบัติในการเพาะปลูก ในเกษตรกรกลุ่มที่เคยทำเกษตรอินทรีย์มาแล้วมากกว่า 3 ปี กลุ่มที่เคยทำเกษตรอินทรีย์แต่เลิกทำมานานกว่า 1 ปี และกลุ่มที่ไม่เคยทำเกษตรอินทรีย์ อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในหลักการของเกษตรอินทรีย์ เกณฑ์มาตรฐาน พร้อมทั้งฝึกอบรมผู้ตรวจสอบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และทำการตรวจสอบสุ่มนา สวน พร้อมทั้งเก็บตัวอย่างพืชผักมาทดสอบหาสารปนเปื้อนตกค้าง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักการของเกษตรอินทรีย์ ให้สาธารณชนมีความรู้ความเข้าใจ จากการนำเกณฑ์มาตรฐานไปอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เดือนละครั้งกับเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม ทำให้เกษตรกรเข้าใจในหลักการพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์มากขึ้น และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำไปปฏิบัติ หลังจากที่ทำเกษตรอินทรีย์มาแล้วได้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเกณฑ์มาตรฐานให้เหมาะสมกับการนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้องค์กรมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือยังได้รับความร่วมมือจากองค์กรผู้ผลิต-ผู้บริโภค และตลาดในการดำเนินงานวิจัย และวางแผนที่จะยกระดับจากองค์กรขึ้นเป็นสมาคมโดยการจดทะเบียน จากการอบรมผู้ตรวจสอบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 21 คน ผ่านการอบรมครบตามกำหนดจนกระทั่งสอบผ่านจำนวน 5 คน และผู้ตรวจสอบได้ไปตรวจสอบสวนของเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ พร้อมทั้งเก็บตัวอย่างพืชผักมาจากแปลงเพาะปลูกของเกษตรกร ทำการตรวจสอบหาสารเคมีสังเคราะห์กำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้าง พบสารกำจัดแมลงศัตรูพืชตกค้างในตัวอย่างพืชผักที่เก็บจากเกษตรกรกลุ่ม 3 สาเหตุการปนเปื้อนมาจากการฉีดสารเคมีจากสวนใกล้เคียง ดังนั้นต้องแก้ไขโดยการปลูกพืชกันลมระหว่างขอบเขตของสวนด้านที่ติดกับแปลงเกษตรเคมี นอกจากนี้ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การปลูกพืชผัก ในระบบเกษตรอินทรีย์แก่ผู้บริโภค ผู้ผลิต นักเรียน ครู อาจารย์ ทางวิทยุ โทรทัศน์ บทความ เวทีสนทนาแลกเปลี่ยน จดหมายข่าวมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทุก 2 เดือน ครั้งละ 500 ฉบับ เผยแพร่แก่ผู้สนใจทั่วไป

Abstract

This participation action research aimed to strengthening the Northern Organic Standard committee in its management and organizational administration. Besides this, the criteria for organic standard guideline were implemented in collaboration with the organic growers in Mae-Ta village. The training program for the inspectors was performed, and the investigated of the farms were done by the inspectors. Moreover, the samples of the vegetables were collected in order to determine the level of pesticide residue contamination by using the standard reagents produced by the Department of Medical Science, The Ministry of Public Health. Meanwhile, the advertisement and the promotion of the organic standard certification were distributed and informed to interested people and public through various means of communication, such as the radio, television, seminar, newspapers and newsletters.

The results revealed that the strengthening development of the committee enabled the organization to become self-sustaining the members and the producers organized their administration, and planed to register the organization as the Northern Organic Standard Association. Moreover, the collaboration between the marketing the producers and growers organization were performed. The working schedules were done completely under the participation of these organizations. Furthermore, the guideline for the organic standard that appropriates to the northern organic growers was completed after the trial. Twenty-one inspectors were trained and 5 of them have completed the course and qualified. In addition, the implementation of the farms inspecting, reporting and giving certificates to the organic growers proved to be producing chemical-free were organized. The vegetable samples were collected from these farms testing for pesticide residues. The pesticide residue was found in a safety level from some vegetable samples from the third group of organic growers. The contamination was from the chemical farms near by, so the wind break plants are needed.